

Nog weer scherpere KDW's? Het zijn de laatste stuiptrekkingen in De Stikstoffuik.

Posted on 6 september 2023 by Arnout Jaspers

'De natuur is er nog slechter aan toe dan gedacht', meende de NOS [te moeten melden](#) bij het verschijnen van een rapport van de universiteit Wageningen. Daarin wordt een groot deel van de KDW's (Kritische DepositieWaardes voor stikstof) nog verder [aangescherpt](#). Hilarisch: in een eerder bericht meldde de NOS, toen alleen nog een voorlopige versie van het rapport beschikbaar was, dat dit zou verschijnen 'onder VN-toezicht', alsof het een rapportage over oorlogsmisdaden of genocide betrof. Denkt de NOS dat de ecocide in Nederland door stikstof bijna net zo erg is?

In het uniek Nederlandse natuurbeschermingsbeleid is voldoen aan de KDW het dominante criterium of het goed of slecht gaat met de natuur in een Natura2000-gebied. Komt er, berekend met het computermodel Aerius, meer stikstof neer in zo'n gebied dan de KDW, dan gaat het per definitie slecht en moet het hele gebied tot 25 kilometer in de omtrek in stikstoflockdown. Komt er volgens Aerius minder

stikstof neer dan de KDW, dan valt er met de natuurbeschermers eventueel nog te praten over wat landbouw, woningbouw of een cultureel festival in de omgeving van dat Natura2000-gebied.

Met de staat van de natuur heeft het niets te maken

Binnen het waansysteem van de huidige stikstofwetgeving, maakt aanscherping van de KDW's het halen van de sacrosancte stikstofdoelen nog moeilijker. Immers, het inmiddels demissionaire kabinet lijkt vastbesloten over het eigen graf heen te regeren en vast te houden aan maatregelen voor stikstofreductie die in 2030 moeten resulteren in 74 procent van alle Natura2000-gebieden onder de KDW. Uiteraard: hoe lager die KDW's, hoe meer stikstofreductie er nodig is.

Met de feitelijke staat van de natuur in Nederland heeft dat niets te maken: anders dan de NOS lijkt te denken, heeft dit onderzoek namelijk niet naar de staat van de natuur in Nederland gekeken. Deze aanscherping is net zoiets als de Gezondheidsraad die zou besluiten dat je voortaan obees bent bij een BMI van 28, terwijl de norm tot nu toe 30 is. Dan heten voortaan meer mensen 'dik', maar dat betekent echt niet dat we allemaal als bij toverslag drie à vier kilo zwaarder geworden zijn.

De KDW is specifiek voor elke stikstofgevoelige habitat (type natuur, bijvoorbeeld 'schrale heide' of 'berkenbos'). Deze geeft een grenswaarde voor hoeveel stikstof (NH₃, NO_x) per jaar per hectare uit de lucht op Natura2000-gebied mag neerkomen. In Nederland komt gemiddeld 21 kilo stikstof per hectare per jaar neer, terwijl KDW's uiteenlopen van 6 tot meer dan 20 kilo. Boven de KDW 'kan niet worden uitgesloten' dat stikstof een nadelige invloed op de desbetreffende habitat heeft.

We zien hier dus het voorzorgbeginsel in volle glorie: als schade door stikstof aan een Natura2000-gebied 'niet kan worden uitgesloten', hoeft in concrete gevallen niets bewezen of zelfs maar gemeten te worden. Op grond van experimenten op proefveldjes en modelberekeningen hebben een paar Nederlandse ecologen een keer besloten dat de KDW voor 'heischrale grijze duinen' in Nederland 11 kilo is, dat cijfer wordt in Aerius gestopt, en dan rolt daar uit welk deel van Nederland in stikstoflockdown moet om de schrale heide te beschermen.

KDW moet exact getal zijn

Als je op zo'n proefveldje begint met heel weinig stikstof, gaat het in principe goed met alle voor die habitat kenmerkende plantensoorten. Als je dan jaar na jaar steeds meer stikstof toevoegt – tot een veelvoud van wat in Nederland aan de hand is – zullen steeds meer kenmerkende soorten het moeilijk krijgen en in aantal afnemen. Maar het blijft wel natuur: op een ander proefveldje verloopt die teruggang sneller, of langzamer, en is de volgorde waarin soorten afnemen anders.

Internationaal wordt dat erkend door voor stikstof '*critical loads*' vast te stellen met een aanzienlijke bandbreedte, van zo'n 10 kilo. De *critical load* voor 'heischrale grijze duinen' is nu 5-15 kilo. Echter, het Nederlandse stikstofwaansysteem eist, dat de KDW een exact getal is, anders kun je dat niet in Aerius inpluggen als absolute grens voor vergunningsverlening, of voor het tot piekbelaster bestempelen van bedrijven in de omgeving. Dus is de KDW voor heischrale grijze duinen, alleen voor Nederland, vastgesteld op 11 kilo, en net zo voor alle 80 overige KDW's.

Het midden van de bandbreedte is omlaag gegaan

Dezelfde ecologen die dat al in 2012 deden, hebben nu alle KDW's opnieuw beoordeeld. 32 zijn naar beneden bijgesteld, 47 bleven hetzelfde, 2 gingen omhoog. Wat is de rechtvaardiging daarvoor? De bovengenoemde experimenten met proefveldjes duren jaren, en velen lopen nog steeds door. Naarmate je zo'n veldje langer in de gaten houdt, kun je steeds kleinere effecten onderscheiden in alle natuurlijke variatie. Ook kan stikstof zich over vele jaren opstapelen in de bodem, zodat je meer effect ziet naarmate je langer wacht (al blijft dubieus of het stapelen in zo'n proefveldje wel vergelijkbaar is met wat er in echte natuur gebeurt, waar stikstof ook weer uit de bodem verdwijnt door denitrificatie en uitspoeling).

Door die nieuwe experimentele gegevens is de bandbreedte voor de *critical loads* in veel gevallen aangepast. Zo was die voor heischrale grijze duinen in 2012 nog 8-15 kilo, maar is nu verbreed naar 5-15 kilo. Langer lopende experimenten kunnen dus zelfs resulteren in een grotere bandbreedte, dat wil zeggen meer variatie in gevoeligheid van een habitat. Niettemin, het midden van de bandbreedte is omlaag gegaan, van 11,5 naar 10 kilo, en dat geldt als een argument om de Nederlandse KDW op een lager getal vast te pinnen.

De auteurs van het rapport kijken al uit naar de resultaten van die experimenten over nog tien jaar, waardoor de bandbreedtes volgens hun verwachting nog verder omlaag schuiven en ze de KDW's nog verder naar beneden zullen kunnen schroeven.

De strengere KDW's maken het ongetwijfeld nog moeilijker om de stikstofdoelen te halen. Maar die waren toch al onhaalbaar zonder de landbouw te decimeren en ook in onze buurlanden stikstofreductie tot ver onder de Europese normen af te dwingen.

Natuurbeschermingswet moet overboord

Ook zal het nauwelijks iets uitmaken voor de stikstoflockdowns. Die gelden nu veelal rond Natura2000-gebieden waar de KDW toch al met kilo's overschreden wordt. Of dat nu volgens de oude KDW met 6, of volgens de nieuwe KDW met 8 kilo is, die overschrijding is zo groot, dat die net zo goed nog in geen enkele redelijke verhouding staat tot, bijvoorbeeld, woningbouwprojecten die worden stilgelegd omdat ze eenmalig enige grammen stikstofdepositie op zo'n Natura2000-gebied veroorzaken.

Al waren veel KDW's met dit rapport met enige kilo's verhoogd in plaats van verlaagd, dan nog zat Nederland met dezelfde, fundamenteel foute nationale natuurbeschermingswet in zijn maag. Die moet in zijn geheel overboord, en dat kan alleen als de volgende regering schoon schip maakt.

Wynia' s Week verschijnt 104 keer per jaar met even onafhankelijke als broodnodige berichtgeving, die vrij beschikbaar is voor iedereen. De donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!

Wetenschapsjournalist [**Arnout Jaspers**](#) is schrijver van de bestseller '[**De Stikstoffuik**](#)'. Zijn columns verschijnen iedere zaterdag, en soms ook op woensdag, in Wynia' s Week.

